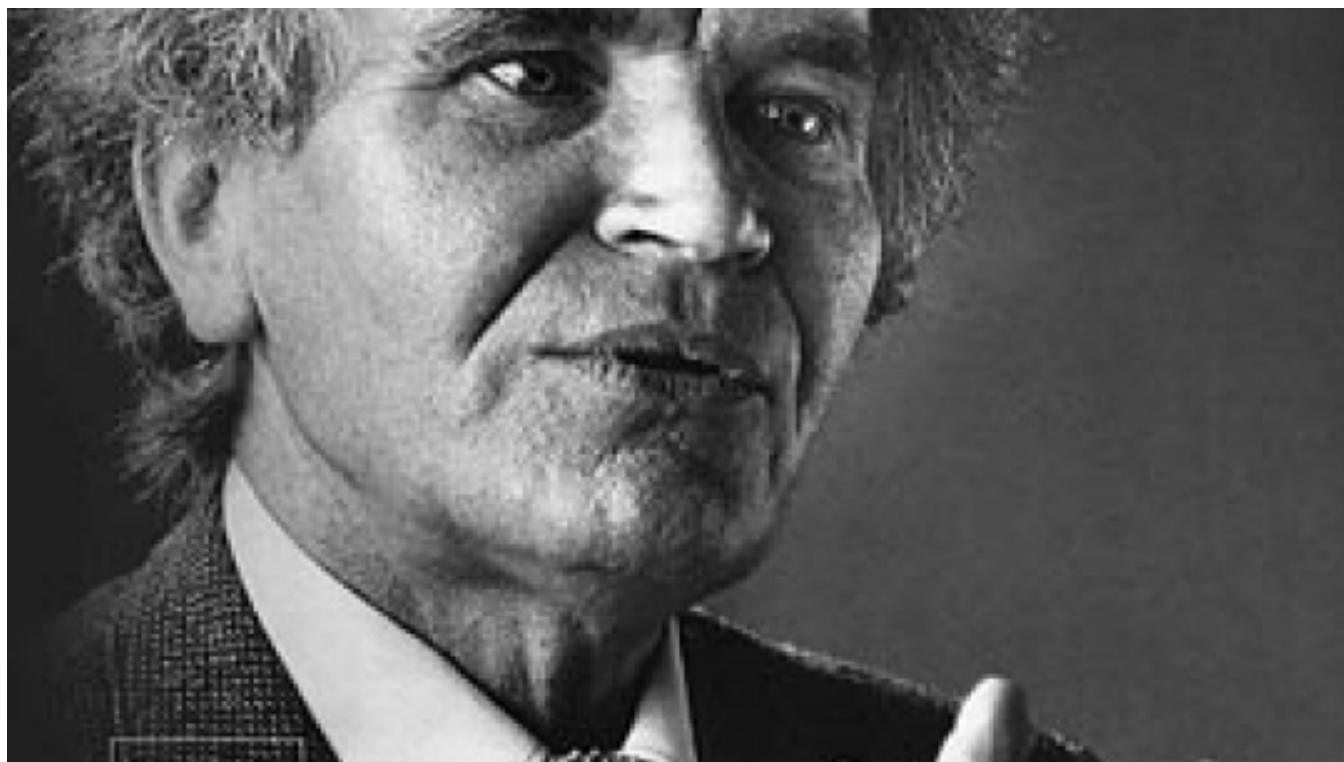

Inna wersja emigracji

[1]

Opis wydarzenia:

Jerzy Michał Pietrkiewicz (1916-2007) – poeta, prozaik, tłumacz, dramaturg, historyk literatury i nauczyciel akademicki

Inna wersja emigracji: rękopisy i pamiątki ze zbiorów Archiwum Emigracji

Wernisaż: 7 października, godz. 16.00, godz. 15.00 – promocja biografii pisarza: „Na szali losu”

Wystawa w ramach Wojewódzkich obchodów 100. rocznicy urodzin Jerzego Pietrkiewicza, organizowanych przez Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotra Całbeckiego oraz Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Jerzy Michał Pietrkiewicz – poeta, prozaik, tłumacz, dramaturg, historyk literatury i nauczyciel akademicki, urodził się 29 września 1916 r. we wsi Fabianki w Ziemi Dobrzyńskiej, w rodzinie chłopskiej jako syn gminnego pisarza Jana Pietrkiewicza i Antoniny z Politowskich. Edukację rozpoczął w powszechnej szkole w Fabiankach; dziś szkoła ta nosi imię J. Pietrkiewicza. Naukę kontynuował w Gimnazjum im. ks. Jana Długosza we Włocławku, które ukończył w 1934 r. W latach 1934-1939, dzięki niewielkiemu stypendium studiował dziennikarstwo w Wyższej Szkole Dziennikarskiej w Warszawie, a w latach 1938-1939 uczęszczał na wykłady z historii na Uniwersytecie Warszawskim.

W 1934 roku zadebiutował na łamach „Kuźni Młodych” wierszem Święto. Rok później nakładem Domu Książki Polskiej w Warszawie ukazał się pierwszy tomik poezji Pietrkiewicza pt. Wiersze o dzieciństwie. W czasie studiów w Warszawie związał się z grupą pisarzy chłopskich – autentystów, którzy szukali własnej wypowiedzi literackiej w opozycji do poezji Skamandra. Na łamach „Prosto z Mostu” i w oddzielnym wydaniu książkowym opublikował w 1936 r. poemat Prowincja. Dwa lata później ukazały się jego Wiersze i poematy (1938). W latach 1935-1938 publikował na łamach „Okolicy Poetów”, „Prosto z Mostu”, „Polski Zbrojnej” i „Myśli Narodowej”.

We wrześniu 1939 roku przedostał się do Rumunii, a stamtąd do Francji. Zwolniony ze służby wojskowej wyjechał do Anglii, gdzie w 1940 r., korzystając ze stypendium Funduszu Kultury Narodowej, rozpoczął studia na wydziale anglistyki Uniwersytetu w St. Andrews. W 1944 uzyskał

stopień Master of Arts (M.A.) i kontynuował studia w King's College University of London. W 1947 r., doktoryzował się na podstawie rozprawy "A comparative study of English Lyric Poetry from a Polish point of view, illustrated by an anthology, a critical commentary, and verse-translations into Polish". Był pierwszym Polakiem w historii uniwersytetu, jaki uzyskał doktorat z literatury angielskiej. Ukończenie studiów umożliwiło mu karierę akademicką. W latach 1947-1950 był lektorem języka polskiego w School of Slavonic and East European Studies w Londynie, a następnie – w latach 1950-1979 – profesorem literatury polskiej na University of London. Od 1972 do 1979 pełnił funkcję kierownika wydziału języków wschodnioeuropejskich zastępując Williama Johna Rose. Ze stanowiska zrezygnował w 1979 r. w proteście na „obniżenie poziomu nauczania”. W 1980 r. przeszedł na emeryturę. W 1981 r. przebywał jako visiting professor w Marquette University w USA.

Pierwszą emigracyjną publikacją Jerzego Pietrkiewicza był tomik poetycki Znaki na niebie, który ukazał się w 1940 r. (wyd. 2 – 1941, wyd. 3 – 1946). Również w 1940 r. ukazał się w formie ulotki satyryczny poemat List otwarty do emigracji w Zaduszki. W 1941 r. w Londynie wyszła powieść Po chłopsku, której akcja została osadzona w rodzinnych Fabiankach i najbliższej okolicy tj. Chełmicy i Szpetalu Górnym w latach 20. XX w. W 1943 roku Książnica Polska w Glasgow wydała nowelę Umarli nie są bezbronni. Opowiadania z życia pod okupacją niemiecką. W 1944 po angielsku, a rok później po polsku opublikował broszurę o wyraźnym propagandowym akcencie zatytułowaną The Big Five (Copernicus, Kościuszko, Chopin, Curie, Conrad) (po polsku: Wielka piątka). Podpisał ją pseudonimem – George Michael.

W latach wojny Jerzy Pietrkiewicz publikował w prasie emigracyjnej – głównie w „Jestem Polakiem”, którego był współredaktorem, oraz w „Polsce Walczącej”, „Dzienniku Żołnierza”, jerozolimskiej „Gazecie Polskiej” i „W Drodze”, oraz po angielsku w czasopiśmie brytyjskich, przede wszystkim w „Time & Tide”. W latach 1946-1948 prowadził na łamach „Skrzydeł” eseistyczny cykl „Słowa o słowach”, a od 1946 do 1949 r. w „Myśli Polskiej” dział „Kultura i życie”. Nowele, wiersze oraz szkice polityczne ukazywały się także w „Dzienniku Polski i Dzienniku Żołnierza” oraz w „Przeglądzie Polskim”.

W 1949 r. zadebiutował jako dramaturg sztuką Sami swoi. Zdarzyło się w czasie żniw, wystawioną w tym samym roku w reżyserii Leopolda Kielanowskiego w Polskim Teatrze Dramatycznym w Londynie. Rok później napisał sztukę Scena ma trzy ściany: Misja, Sam na sam, Przypowieść, która w londyńskich „Wiadomości” i osobnej broszurze jako nadbitka, ukazała się dopiero w 1973 r. W 1950 r. Instytut Literacki w Paryżu wydał Piąty poemat. Od 1951 r. publikował pod nazwiskiem Peterkiewicz. W 1952 r. w „Kulturze” ukazała się Sielanka stołeczna. Poemat, wydany w tym samym roku w przekładzie Jamesa Burnsa Singera pt. Metropolitan Idyll, a w 1997 r. w języku polskim nakładem Oficyny Malarzy i Poetów. W 1953 r. Pietrkiewicz napisał Modlitwę do Matki Boskiej Skępskiej na dzień 8 września, do której muzykę skomponował Andrzej Panufnik. W 1954 r. ukazał się w „Kulturze” zwarty Wybór wierszy z lat 1934-1954, pt. Dwadzieścia lat poezji, wydany w formie tomu w 1955 r. nakładem Instytutu Literackiego w Paryżu ze wstępem M. Pankowskiego. Zbiór ten był podsumowaniem twórczości poetyckiej, lecz 1965 r. nakładem Instytutu Literackiego w Paryżu w serii „Biblioteka Kultury” (t. CXVIII) ukazały się Poematy londyńskie i wiersze przedwojenne. W 1981 r. powrócił do poezji pisząc Pochwałę ziemi dobrzyńskiej. W latach 1981-1986 publikował na łamach „Kultury” pod pseudonimem Jan Nepomucen Rzecki.

W 1953 r. Pietrkiewicz jako Jerzy Peterkiewicz – i tej formy nazwiska używał będzie dla całej swojej twórczości w języku angielskim – wydał pierwszą anglojęzyczną powieść The Knotted Cord, przetłumaczoną także na język duński. W 1954 r. powieść otrzymała nagrodę Stowarzyszenia Polskich Kombatantów. Tłumaczenie The Knotted Cord w przekładzie Mai Glińskiej ukazało się w Polsce w 2005 roku pt. Sznur z węzłami.

W 1955 r. nakładem wydawnictwa Heinemann ukazała się druga powieść Pietrkiewicza w języku angielskim Loot and Loyalty. Powieść została przetłumaczona na język niemiecki. W 1958 r. opublikował powieść Future to Let (wyd. 2. – 1959), rok później wydał powieść Isolation. A novel in 5 acts. I kolejno: w 1961 The Quick and the Dead; w 1963 r. That Angel burning at my Left Side z 1963 r.

Szóstą z kolei, napisaną po angielsku, powieścią Pietrkiewicza było Inner Circle z 1966 r. (wyd. 2 – 1968). W 1969 r. Peterkiewicz wydał kolejną powieść – Green flows the Bile. Praca naukowa na Uniwersytecie Londyńskim zaowocowała kilkoma ważnymi publikacjami. W 1970

r. opublikował obszerny esej poświęcony poezji *The Other Side of Silence. The Poet at the Limits of Language*, będący przeglądem motywów twórczości około dwustu pisarzy, poetów i myślicieli. Już na emeryturze, w 1986 r. opublikował zbiór studiów historyczno-literackich o charakterze komparatystycznym pt. *Literatura polska w perspektywie europejskiej. Studia i rozprawy*, z przedmową Jerzego Starnawskiego pt. *Jerzy Pietrkiewicz – badacz literatury polskiej i porównawczej*. Eseje ze zbioru były drukowane wcześniej w „*The Slavonic and East European Review*”. Na marginesie pracy uniwersyteckiej powstało obszerne studium monograficzne o plockich mariawitach *The Third Adam* (1973).

W 1956 r. zadebiutował jako tłumacz *Polish Prose and Verse. A Selection with an Introductory Essay* ze wstępem *150 Years of Polish Literature*. W 1958 r. wydał dwujęzyczną Antologię liryki angielskiej (1300-1950) uhonorowaną Nagrodą Funduszu Literatury w 1988 r. W 1960 r., we współpracy z Jamesem Burnsem Singerem, przygotował i wydał *Five Centuries of Polish Poetry* (Pięć wieków poezji polskiej). Był zaakceptowanym przez Watykan tłumaczem poezji Karola Wojtyły, później papieża Jana Pawła II: w 1979 ukazało się tłumaczenie *Easter Vigil and Other Poems*, w 1982 *Collected Poems*, w 1994 *The Place Within: The Poetry of Pope John Paul II* i w 2003 *Roman Triptych: Meditations*. W 2000 r. opublikował: *Cyprian Norwid: Poems, Letres, Drawings*.

W 1993 r. Pietrkiewicz wydał autobiografię zatytułowaną *In the Scales of Fate* (Na szali losu, 2016)

Zmarł 26 października 2007 r. w Londynie. Został pochowany w dwóch miejscach – w grobie rodzinnym w Szpetalu Górnym i klasztorze bernardynów w Skępem (woj. kujawsko-pomorskie). Spuścizna archiwalna została złożona w toruńskim Archiwum Emigracji.

Data: 07.10.2016 15:00 — 18.11.2016 00:00

Miejsce: Muzeum Uniwersyteckie

Organizator: [Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego](#) [2]

Kategoria wydarzenia: Wystawa

Położenie:

Odnosiniki:

[1] https://www.torun.pl/sites/default/files/muz_uniwersyt_pietrkiewicz.jpg

[2] <https://www.torun.pl/pl/marszalek-wojewodztwa-kujawsko-pomorskiego-0>